

Інформаційна культура користувача-дитини – основа самовизначення в глобальному інформаційному просторі

Анотований інформаційний список для бібліотекарів

Доповнення. 1-4 квартал 2022 р.

Розділ 1. Теоретичні аспекти інформаційної культури як галузі наукової, освітньої і бібліотечної діяльності

Кривець М. П. Роль публічних бібліотек у забезпеченні інформаційної безпеки та формування медійної грамотності особистості : бібліотекознавство / М. П. Кривець // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. — 2021. — № 4. — С. 68-75.

Палеха Ю. Інформаційна культура : навч. посіб. / Ю. Палеха, О. Палеха, Ю. Горбань ; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. — Київ : Ліра-К, 2021. — 399 с. : іл., табл., схеми.

Ресурси Інтернет

10 порад для захисту від інформаційних маніпуляцій : не дай ввести себе в оману [Електронний ресурс] / ГО «Інтерньюз-Україна». — Київ, 2021. — 32 с. — Режим доступу: https://drive.google.com/file/d/11obX2s3Jg31k0f_s6O0UKUeo5psw8Hx5/view. — Дата звернення: 02.12.2022.

Посібник створено у межах проєкту «Антибот», що впроваджується ГО «Інтерньюз-Україна» за підтримки Центру інформації та документації НАТО в Україні. Кожен розділ посібника присвячений певній навичці, якою необхідно оволодіти кожній людині в сучасну цифрову епоху.

8 методів розпізнавання фейків [Електронний ресурс] : медіалайфхак // Інтерньюз Україна : [вебсайт]. — Електронні дані. — Режим доступу: <https://internews.ua/opportunity/Detect-Fake-oct-2022>. — Назва з екрана. — Дата звернення: 02.12.2022.

Добірка простих методів фільтрування інформації, розпізнавання фейків та маніпуляцій у медіаповідомленнях.

HARMONY SQUARE : про цей посібник [Електронний ресурс] // Фільтр : національний проєкт з мадіаграмотності : [вебсайт]. — Електронні дані. — Режим доступу: https://filter.mkip.gov.ua/wp-content/uploads/2022/10/final_toolkit-teacher-ukrainian.-pdf.pdf. — Назва з екрана. — Дата звернення: 02.12.2022.

Матеріали посібника призначені для підвищення медіаграмотності та стійкості громадян до неправдивої інформації.

Антонова О. «Нова українська школа» : дидактичні основи формування медіаграмотності в учнів початкової школи : навч.-метод. посіб. / О. Антонова. — Київ : Генеза, 2020. — 96 с. — Режим доступу: https://geneza.ua/sites/default/files/ebooks/Антонова_Дид_ОснМ-грам_1%28079-20%29_small.pdf.

Теоретичні та практичні поради щодо використання медіа в роботі педагогів, підвищення власної медіакультури та медіаграмотності учнів початкових класів, висвітлення міжнародного досвіду роботи з медіапродуктами, знайомство з тлумаченнями медіаосвітніх термінів.

Гуменчук А. Складові цифрової культури бібліотечного фахівця [Електронний ресурс] : бібл.-інформ. освіта / А. Гуменчук // Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук. — 2020. — № 5. — С. 96-105. — Режим доступу: <http://librinfosciences.knukim.edu.ua/article/view/205733/205802>.

Цифрова культура та цифрові компетентності сучасного бібліотекаря.

Данилович К. Гакнути неможливо: як вчити та вчитися медіаграмотності в школі [Електронний ресурс] / К. Данилович // EdEra : студія онлайн-освіти : [блог]. — Електронні дані. — Режим доступу: <http://blog.ed-era.com/miediagramotnist-v-shkoli/>. — Назва з екрана. — Дата звернення: 02.12.2022.

Медіаграмотність в Україні та за кордоном, набуття навичок критичного мислення в школі.

Данилович К. Освіта в умовах повномасштабної війни: як ефективно викладати за допомогою Viber? [Електронний ресурс] / К. Данилович // EdEra : студія онлайн-освіти : [блог]. — Електронні дані. — Режим доступу: <http://blog.ed-era.com/vikladati-za-dopomoghoiu-viber/>. — Назва з екрана. — Дата звернення: 02.12.2022.

Формати навчання в українських школах в умовах повномасштабної війни. Viber як платформа для спілкування № 1 в Україні.

Креативні матеріали для уроків з медіаграмотності [Електронний ресурс] : навч. листівки від Фільтра // Фільтр : національний проєкт з медіаграмотності : [вебсайт]. — Електронні дані. — Режим доступу: <https://filter.mkip.gov.ua/uchytelyam-ta-uchnyam/>. — Назва з екрана. — Дата звернення: 02.12.2022.

Корисні інформаційні документи, які допоможуть в організації занять із медіаграмотності у навчальних закладах.

Правила безпеки під час війни: інформація для підлітків [Електронний ресурс] / ЮНІСЕФ ; МВС України // ЮНІСЕФ України : [вебсайт]. — Електронні дані. — Режим доступу: <https://www.unicef.org/ukraine/documents/teenagers-safety-war-rules>. — Назва з екрана. — Дата звернення: 02.12.2022.

Рекомендації щодо поведінки під час війни.

Рябоштан І. Альона Романюк запустила антифейковий квіз «НотаЄнота»: що це та як грати [Електронний ресурс] / І. Рябоштан // Детектор медіа : [вебсайт]. — Електронні дані. — Режим доступу: <https://ms.detector.media/trendi/post/28940/2022-02-12-alona-romanyuk-zapustyla-antyfejkovyy-kviz-notaienota-shcho-tse-ta-yak-graty/>. — Назва з екрана. — Дата звернення: 07.12.2022.

Про запуск нового проєкту «НотаЄнота» – антифейкових інтелектуальних ігор, метою яких є формування навичок інформаційної гігієни.

Трансформація сфери мадіаграмотності в умовах повномасштабної війни в Україні [Електронний ресурс] : аналітичний звіт, лютий-червень 2022 / уклад. Д. Дуцик, Д. Орлова, Г. Будівська. — [Київ], 2022. — 23 с. — Режим доступу: <https://www.jta.com.ua/wp-content/uploads/2022/07/Transformation-medialiteracy-UA-1.pdf>. — Дата звернення: 07.12.2022.

Словник з мадіаграмотності [Електронний ресурс] / М-во культури та інформ. політики України ; Нац. центр з мадіаграмотності «Фільтр» // Фільтр : [вебсайт]. — Електронні дані. — Режим доступу: <https://filter.mkip.gov.ua/wp-content/uploads/2022/10/slovnyk.pdf>. — Дата звернення: 02.12.2022.

Скляревська Г. Більше половини українців мають вищий за середній індекс мадіаграмотності – дослідження Детектора медіа [Електронний ресурс] / Г. Скляревська // Detector.media : [вебсайт]. — Електронні дані. — Режим доступу: <https://ms.detector.media/proekti-go-detektor-media/post/30076/2022-05-01-bilshe-polovyny-ukraintsiv-mayut-vyshchiy-za-seredniy-indeks-mediagramotnosti-doslidzhennya-detektora-media/>. — Назва з екрана. — Дата звернення: 02.12.2022.

Що таке мова ворожнечі та як їй протидіяти [Електронний ресурс] : 8 карток // НВ : [вебсайт]. — Електронні дані. — Режим доступу: https://nv.ua/ukr/spec/mova-vorozhnechi-shcho-ce-shcho-robiti-yakshcho-ti-jiji-zhertva-yak-karayetsya-50195594.html?utm_content=set_lang. — Назва з екрана. — Дата звернення: 02.12.2022.

Розділ 2. Виховання читача нового покоління: сучасні тенденції + досвід (з практики роботи дитячих та шкільних бібліотек)

Ресурси Інтернет

Дем'янюк О. Використання цифрових технологій у діяльності Волинської обласної бібліотеки для дітей [Електронний ресурс] / О. Дем'янюк, Н. Конон // Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері. — 2022. — Т. 5. — № 1. — С. 170-177. — Режим доступу: <http://infotech-soccult.knukim.edu.ua/article/view/261301>. — Дата звернення: 07.12.2022.

Дзюба Н. Цифрові компетентності від 2-х до 102-х: погляд бібліотеки для дітей [Електронний ресурс] : професійне спілкування / Н. Дзюба // Бібліотека у

форматі Д°. — 2022. — № 1. — С. 7-9. — Режим доступу: <https://chl.kiev.ua/D0/Book/View/129#page/8/mode/2up>. — Дата звернення: 07.12.2022.

Медіагігієна – поради про здоровий спосіб життя [Електронний ресурс] : пам'ятка // Миколаївська обласна бібліотека для дітей ім. В. О. Лягіна : [вебсайт]. — Електронні дані. — Режим доступу: <https://www.laginlib.org.ua/elektronni-resursy/web-uroky-z-informatsijnoyi-kultury/mediagigiyena-porady-pro-zdorovyj-sposib-zhyttya/>. — Назва з екрана. — Дата звернення: 02.12.2022.

Ресурси для розвитку медіаграмотності у час війни [Електронний ресурс] // Бібліотечні медіауроки : спільний проєкт Херсонської ОБД ім. Дніпрової Чайки, ЦДБ м. Херсон та бібліотек загальноосвітніх навчальних закладів міста : [блог]. — Електронні дані. — Режим доступу: <https://gorodmedia.blogspot.com/>. — Назва з екрана. — Дата звернення: 02.12.2022.

Розділ 4. Бібліотечні уроки як засіб розвитку інформаційної компетентності школярів (розробки бібліотечних занять)

Ресурси Інтернет

«ARTI VS ФЕЙК Ч.1 Фабрика новин» [Електронний ресурс] : комікс / авт. сценарію М. Комаров, О. Панова ; ГО «Інтерньюз-Україна». — Київ, 2021. — 28 с. — Режим доступу: <https://artifake.org/#manual-block>. — Дата звернення: 02.12.2022.

Комікс як інструмент медіаграмотності, що став переможцем престижного європейського конкурсу Emerging Europe Awards 2022 у номінації «Свобода медіа та відповідальне інформування».

Аудіокнига – новий формат читання [Електронний ресурс] : презентація // Національна бібліотека України для дітей : [вебсайт]. — Електронні дані. — Режим доступу: <https://www.slideshare.net/nbkidskiev/ss-254093795>. — Назва з екрана. — Дата звернення: 05.12.2022.

Аудіоредактор – програма для роботи зі звуком [Електронний ресурс] : презентація // Національна бібліотека України для дітей : [вебсайт]. — Електронні дані. — Режим доступу: <https://www.slideshare.net/nbkidskiev/ss-254047193>. — Назва з екрана. — Дата звернення: 05.12.2022.

Години медіаграмотності [Електронний ресурс] : [цикл медіауроків] // EdEra : студія онлайн-освіти : [вебсайт]. — Електронні дані. — Режим доступу: https://www.youtube.com/playlist?list=PL_zDp5rG6HqtJlaAauo-WZNgPWYYDLymZ. — Назва з екрана. — Дата звернення: 02.12.2022.

Цикл медіауроків з медіаграмотності, критичного та аналітичного мислення.

Ігри та квести [Електронний ресурс] // Фільтр : національний проєкт з медіаграмотності : [вебсайт]. — Електронні дані. — Режим доступу: <https://filter.mkp.gov.ua/dlya-vsih/igry-ta-kvesty/>. — Назва з екрана. — Дата звернення: 02.12.2022.

Ігри спрямовані на визначення маніпуляційних прийомів в інтернеті, формування психологічного опору дезінформації, розпізнання фактів від суджень, критичний аналіз інформації, аргументацію своїх відповідей.

Інфогід розповідає : [цикл відеоуроків з інформаційної культури] // Національна бібліотека України для дітей : [вебсайт]. — Електронні дані. — Режим доступу: <https://chl.kiev.ua/Default.aspx?id=9609>. — Назва з екрана. — Дата звернення: 02.12.2022.

Випуск 6. Інформаційні жанри журналістики. Частина 1. Новина

Випуск 7. Інформаційні жанри журналістики. Частина 2. Інтерв'ю

Випуск 8. Інформаційні жанри журналістики. Частина 3. Репортаж

Елєвтерова А. Кібербезпека: навички, які захищають не тільки під час війни [Електронний ресурс] : онлайн-презентація універсального уроку / А. Елєвтерова, О. Розумієнко // Facebook.com. IREX in Ukraine : [соціальна мережа]. — Електронні дані. — Режим доступу: <https://www.facebook.com/irexinukraine/videos/кібербезпека-навички-які-захищають-не-тільки-під-час-війни/1222579751895180/>. — Назва з екрана. — Дата звернення: 06.12.2022.

НотаЄнота: антифейкові інтелектуальні ігри [Електронний ресурс] // Facebook.com : [соціальна мережа]. — Електронні дані. — Режим доступу: <https://www.facebook.com/notaenota1>. — Назва з екрана. — Дата звернення: 07.12.2022.

Основа ігор – реальні кейси фейків, дезінформації та маніпуляцій та низка історій, ребусів та загадок на кмітливість і логіку.

Подумай двічі : платформа критичного мислення [Електронний ресурс]: освітня онлайн-гра для школярів, вчителів, ГО // EdEra : студія онлайн-освіти : [вебсайт]. — Електронні дані. — Режим доступу: https://study.ed-era.com/uk/courses/course/1700?_ga=2.68640212.459026662.1669977744-2035182812.1666263238. — Назва з екрана. — Дата звернення: 02.12.2022.

Освітні онлайн-ігри для школярів, вчителів з безпеки в інтернеті, виявлення небезпечних фейків, протидії гейту та кібербулінгу у соціальних мережах тощо.

Світ звуків [Електронний ресурс] : презентація // Національна бібліотека України для дітей : [вебсайт]. — Електронні дані. — Режим доступу: <https://www.slideshare.net/nbkidskiev/ss-252935556>. — Назва з екрана. — Дата звернення: 05.12.2022.

Уроки з медіаграмотності для дітей [Електронний ресурс] : [відеоуроки] // Національна бібліотека України для дітей : [вебсайт]. — Електронні дані. — Режим доступу: <https://www.youtube.com/playlist?list=PLfN5ddjLy4TsigKbWRuDmbrgrWmz4yiu>. — Назва з екрана. — Дата звернення: 02.12.2022.

Цикл медіауроків з інформаційної культури для школярів.

Формування інформаційної культури. Консультації [Електронний ресурс] // Миколаївська обласна бібліотека для дітей ім. В. О. Лягіна : [вебсайт]. — Електронні дані. — Режим доступу: <https://www.laginlib.org.ua/elektronni-resursy/web-uroky-z-informatsijnoyi-kultury/formuvannya-informatsijnoyi-kultury-konsultatsiyi/>. — Назва з екрана. — Дата звернення: 02.12.2022.

Добірка розробок бібліотечних уроків, тренінгів, інформаційних годин та практикумів для школярів 6-10 класів.